

ISSN 2738-0343

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ
ОРГАНА**

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ И
БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

ИНФОРМАТИВНИ БИЛТЕН

БРОЈ 9

2025

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:
<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 160.000 прописа и преко пола милиона скенираних страна службених гласила, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:
<https://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:
<http://biblis.uzzpro.gov.rs>

Дигитална библиотека налази се на адреси:
<https://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

Управа за заједничке послове републичких органа

Немањина бр. 22–26

Београд

Телефон: 3616-296; 363-1620; лок. 1620

biblioteka@uzzpro.gov.rs

САДРЖАЈ

1. Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
2. Списак претплата на службена гласила и часописе за потребе библиотеке Управе у 2025. години
3. Преглед садржаја нових бројева часописа
4. Преглед старих публикација
5. Преглед нових књига
6. Листа најчитанијих књига

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА РЕПУБЛИКЕ
СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА
БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Асоцијацији нација југоисточне Азије (ASEAN), са седиштем у Џакарти, Слободана Маринковића, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије при Асоцијацији нација југоисточне Азије (ASEAN), са седиштем у Џакарти, Иване Голубовић Дубоке, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Кнежевини Лихтенштајн, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Берну, Горана Брадића, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Кнежевини Лихтенштајн, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Берну, Ивана Трифуновића, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Малезији, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Џакарти, Слободана Маринковића, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Малезији, на нерезиденцијалној основи, са седиштем у Џакарти, Иване Голубовић Дубоке, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 82/2025

Уредба о изменама Уредбе о специјалној и посебним јединицама полиције, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Одлука о образовању Комисије за разматрање питања у вези са споровима пред међународним арбитражама, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Одлука о измени Одлуке о броју судија у судовима, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Решење о престанку дужности вршиоца дужности помоћника директора Управе за заједничке послове републичких органа, Бојану Димкићу, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о условима и критеријумима усклађености државне помоћи за широкопојасну мрежу, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Уредба о изменама Уредбе о платама полицијских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Уредба о измени и допунама Уредбе о посебним условима за обављање трговине за одређену врсту робе, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене са елементима детаљне регулације за магистрални гасовод МГ 14 ГРЧ Орљане – Лесковац – Врање – граница са Републиком Северном Македонијом, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Уредба о утврђивању Програма подршке развоју старих и уметничких заната и послова домаће радиности у 2025. години, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Уредба о утврђивању Програма подстицања развоја предузетништва кроз финансијску подршку за женско предузетништво у 2025. години, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2025. години, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Уредба о утврђивању посебних износа који се плаћају за време трајања „Дечије недеље” у 2025. години, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности у 2025. години, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Уредба о изменама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Уредба о изменама и допунама Уредбе о енергетски угроженом купцу, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Одлука о висини минималне цене рада за период јануар–децембар 2026. године, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Одлука о измени Одлуке о оснивању Националног координационог тела за олакшање трговине, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Одлука о олакшицама у отплати кредита, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Одлуке о емисији обвезница Републике Србије ради измирења обавеза по основу обештећења за одузету имовину, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Одлука о одређивању органа и лица за управљање Инструментом за реформе и раст, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Одлука о изменама Одлуке о образовању Републичког штаба за ванредне ситуације, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Одлука о измени Одлуке о оснивању Координационог тела за праћење пројеката интегралног развоја Србије у оквиру платформе „Србија РАДИ”, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Одлука о образовању Комисије за предлагање мера и дефинисање смерница у циљу развоја комуналних предузећа, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Правилник о вредности дневне, вишедневне и годишње дозволе за рекреативни риболов за 2026. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Правилник о усклађивању висине такси за пружање услуга из надлежности Регулаторног тела за електронске комуникације и поштанске услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Правилник о изменама и допунама Правилника о алтернативним инвестиционим фондовима, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Правилник о изменама и допунама Правилника о врстама алтернативних инвестиционих фондова, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Правилник о програму стручног оспособљавања за вођење пословних књига, састављање и презентацију финансијских извештаја у складу са

Међународним рачуноводственим стандардом за јавни сектор на готовинској основи, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о рачуноводственим политикама корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о начину припреме, састављања и подношења финансијских извештаја корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о измени Правилника о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за набавку новог трактора, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о методама испитивања сорте шафранике (*Carthamus tinctorius* L.) ради признавања сорте, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о изменама Правилника о извозу и увозу одређених опасних хемикалија, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о ближим условима за обављање универзалне поштанске услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о параметрима квалитета, мерилима и критеријумима за обављање универзалне поштанске услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Правилник о изменама и допунама Правилника о условима доделе и коришћења радиофреквенцијског спектра, Службени гласник Републике Србије бр. 80/2025

Правилник о измени и допуни Правилника о раду Етичког одбора Државне ревизорске институције, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Правилник о престанку важења Правилника о утврђивању јединствених тарифних ставова за универзалну поштанску услугу, Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Правилник о садржини Централне евиденције ради спровођења евидентирања стварних власника, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Правилник о начину и условима електронске размене података између Агенције за привредне регистре и надлежног државног органа ради спровођења евидентирања стварних власника, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Правилник о утврђивању усклађених износа оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о додели средстава за финансирање интензивирања коришћења пољопривредног земљишта којим располажу пољопривредне стручне службе, пољопривредне стручне и саветодавне службе ИРИ Тамиш – путем набавке опреме, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 46/2025

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о измени Уредбе о мерилима за распоред руководећих радних места полицијских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Уредба о изменама и допуни Уредбе о каријерном развоју полицијских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Одлука о изменама и допуни Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Одлука о образовању Координационог тела за борбу против ХИВ/АИДС-а и туберкулозе, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

Одлука о оснивању Координационог тела за унапређење положаја Рома и Ромкиња, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Одлука о образовању Савета за особе са инвалидитетом, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Правилник о начину и организацији обављања хитне медицинске помоћи, Службени гласник Републике Србије бр. 79/2025

Правилник о Програму промоције добровољног давалаштва људских органа, Службени гласник Републике Србије бр. 79/2025

Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у августу 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр. 77/2025

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Одлука о изменама Одлуке о образовању Комисије за верску наставу у школи,
Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Одлука о висини накнаде за рад чланова Комисије за верску наставу у школи,
Службени гласник Републике Србије бр. 81/2025

Одлука о измени Одлуке о образовању Фонда за младе таленте Републике
Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 83/2025

Решења о додели новчане награде за спортске резултате, Службени гласник
Републике Србије бр. 78/2025

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о додели студентских стипендија за школску 2025/2026 годину,
Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 48/2025

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Коефицијент за израчунавање висине месечне закупнине за коришћење
станава, Службени гласник Републике Србије бр. 78/2025

Индекси потрошачких цена за август 2025. године, Службени гласник
Републике Србије бр. 78/2025

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса
по запосленом, за јул 2025. године, Службени гласник Републике Србије бр.
83/2025

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2025. ГОДИНИ

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	КОРАЦИ: часопис за књижевност, уметност и културу
2.	ЛЕГЕ АРТИС: прописи у пракси

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ ПРИВРЕДНИХ СУДОВА
2.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

НОВИНЕ

1.	ДНЕВНА ШТАМПА

3

ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА НОВИХ БРОЈЕВА ЧАСОПИСА

Привремене мере у грађанским поступцима – први део

- ▶ Извршење на непокретностима – други део
- ▶ Неосновано обогаћење суда за износ наплаћене судске таксе
- ▶ Здравствени проблеми и (не)могућност даљег радног ангажовања запосленог
- ▶ Заштита узбуњивача код послодавца
- ▶ Задржавање малолетника у прекршајном поступку
- ▶ Планска експропријација непокретности – право власника непокретности на новчану накнаду, с детаљним освртом на судску праксу
- ▶ Утврђивање и спречавање дискриминације у области рада
- ▶ Накнада трошкова, отпремнина, јубиларна награда и солидарна помоћ за запослене у здравству

У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Привремене мере у грађанским поступцима – први део
- 16 Извршење на непокретностима – други део
- 22 Планска експропријација непокретности – право власника непокретности на новчану накнаду, с детаљним освртом на судску праксу
- 38 Неосновано обогаћење суда за износ наплаћене судске таксе

РАДНО ПРАВО

- 43 Утврђивање и спречавање дискриминације у области рада
- 52 Здравствени проблеми и (не)могућност даљег радног ангажовања запосленог
- 62 Накнада трошкова, отпремнина, јубиларна награда и солидарна помоћ за запослене у здравству
- 67 Заштита узбуњивача код послодавца

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 74 Задржавање малолетника у прекршајном поступку

РУБРИКЕ

- 80 Портал читалаца
- 83 Поводом Међународног дана једнаких плата
- 96 Кад језик пресуди: Интердисциплинарност у форензичкој лабораторији – лингвистика и психологија
- 104 Преглед прописа донетих између два броја
- 109 Календар важења правних аката

4

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посреди књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектиру свима онима који желе да се стручно усавршавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа, а део фонда дигитализован је и доступан на адреси:

<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За овај број издајамо:

1. **Закон о задругама за узајамно помагање: Београд, 1902.**
2. **Закон о земаљској одбрани: Београд, 1933.**

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

ЗАКОН

О

ЗАДРУГАМА ЗА УЗАЈАМНО ПОМАГАЊЕ

БЕОГРАД

ДРЖАВНА ПЕЧАТАРНИЈА КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1902.

ЦЕНА 0.50 ДИН.

МИ
А Л Е К С А Н Д А Р I.
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

ПРОГЛАШУЈЕМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ ДА ЈЕ НА-
РОДНО ПРЕДСТАВНИШТВО УСВОЈИЛО И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И
ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН
О
ЗАДРУГАМА ЗА УЗАЈАМНО ПОМАГАЊЕ

који гласи :

I. Опште одредбе.

Члан 1.

Као задруге за узајамно помагање сматрају се по овом закону удружења, која почивају на начелу узајамности, а циљ им је да путем штедње и старања за будућност помажу и обезбеђују своје чланове и њихове породице.

Члан 2.

Круг рада задруга за узајамно помагање обухвата ове послове :

да својим члановима обезбеђују :

- 1.) помоћ у случају болести ;
- 2.) укупнину и посмртнину ;

3.) издржавање (пенсију) у старости и у случају неспособности за рад ;

4.) новчану потпору њиховим удовицама и сирочади ;

5.) новчане суме деци својих задругара, и то женској на име мираза, а мушкој на име образовања и извођења на пут ;

6.) материјална средства у циљу умног и моралног образовања.

Члан 3.

Задруге основане по одредбама овога закона могу вршити једну или више врста или све послове скупа побројане у чл. 2. Ну у последња два случаја оне ће се поделити на одсеке.

Члан 4.

Под овај закон не потпадају земљорадничке ни занатлијске задруге са свима својим облицима рада, пошто за њих важи посебан закон.

Тако исто сила овога закона неће се простирати на задруге, које имају да остварују извесне привредне циљеве, макар да почивају на начелу узајамности, као што су: задруге за набавку намирница својим члановима, задруге за узајамно кредитирање по градовима, задруге за обезбеђење стоке и друге имовине; и други њима слични облици задругарства.

II. Оснивање задруга.

Члан 5.

Задруге за узајамно помагање могу се оснивати само по одредбама овога закона.

Члан 6.

Чланом задруге може постати свако лице. Удате жене и малолетници преко 14 година могу такође постати чланови задруге и без изричног одобрења њихових мужева, односно родитеља или старалаца.

Али ако би за жену муж, а за малолетнике њихови родитељи и стараоци били противни ступању удатих жена или малолетника у задругу, онда се они не могу ни примити за чланове задруге; а ако су примљени, имају се из чланства исписати.

Женске такође могу оснивати задруге, али у том случају удате жене морају имати одобрење својих мужева.

Члан 7.

Ступање у чланство једне задруге бива по писменим изјавама чланова.

Ако задруга има више одсека, онда уписом члана у један одсек не сме задруга условљавати упис и у који други одсек.

Члан 8.

Чланови су задруге редовни и ванредни.

Редован је члан свако лице, које има особине члана 6., и које повременим уплатама задобива право на обезбеђење извесне врсте помоћи, коју предвиђају правила задругина.

Ванредан члан може бити свака особа без разлике вере и народности, која према правилима уједанпут положи сталну уплату, или учини какав поклон задрузи, али она тиме не задобива право ни на какву помоћ редовних чланова. Може

се изузетно унети у правила, да и ванредан члан добива право на извесну помоћ, ако се докаже да је обртом судбе толико имовно осиромашео, да нема од чега живети.

Члан 9.

Свака задруга мора имати своје име (назив).

Свака нова задруга мора изабрати назив, који ће се јасно разликовати од осталих задруга, које већ у Србији постоје.

Члан 10.

Правила задруге морају бити печатана или писана, и у њима мора бити тачно одређено:

- 1.) име и седиште задруге;
- 2.) циљ задруге;
- 3.) погодбе, под којима се задругар може обезбедити са означеном рачунском основицом, по правилима о обезбеђењима;
- 4.) одговорност, обавезе и права редовних чланова;
- 5.) погодбе, под којима ванредни чланови задобивају право на помоћ, у случају предвиђеном у члану 8. тач. 3. овог закона;
- 6.) величина уплате редовних и ванредних чланова и начин уплаћивања;
- 7.) одредбе да ли се чланство везује за место, у коме је седиште задруге или се простира и на лица ван тога места; одредбе да ли ће задруга отворати филијале ван свог места становања;
- 8.) погодбе за примање нових чланова и одредбе о престанку чланства;
- 9.) узроци са којих задруга престаје;

10.) начин бирања, образовања и обнављања управног и надзорног одбора; њихов број, права и дужности; време за које се бирају, и начин на који ће се водити надзор над њиховим радом;

11.) начин сазивања редовних и ванредних скупштина; њихов састав и посебна права; начин гласања у скупштинама; право задругара да у њима могу бити представљени; како ће се оверавати скупштинске одлуке, као и ко ће на њима председавати;

12.) како се образује резервни фонд;

13.) како ће се покривати трошкови задругини;

14.) састављање и прегледање задругиног биланца (месечних и годишњих рачуна);

15.) начин објављивања скупштинских одлука;

16.) како ће се и где давати на приплод задружна имовина;

17.) како ће се, кад задруга престане, извршити ликвидација и коме ће се у том случају предати на чување задругина имовина и документи.

III. Увођење задруга у судски регистар.

Члан 11.

Задруге постоје правно тек од дана, кад се уведу код суда у задружни регистар. Сваки првостепени суд мора водити регистар о задругама за узајамно помагање, које у његовој области постоје или се оснују.

Министар Правде прописује правила о вођењу овог регистра.

Члан 12.

За сваку задругу надлежан је суд оног места или области, где је њезино седиште.

Члан 13.

Оснивачи задруге или управни одбор задруге, која већ постоји и хоће да се саобрази овом закону, дужни су поднети своја правила са доказима да су испуњене погодбе члана 59. овог закона Министру Народне Привреде, а ради оцене и одобрења рачунске основе обезбеђења.

Тога ради саставиће се при Министарству Народне Привреде један саветодавни одбор, који ће давати мишљење Министру како о рачунској страни тако и о свима пословима задруга, које се оснивају по овоме закону, као и о пословима њихових савеза.

Овај одбор саставља се: из једног члана Државног Савета, једног члана Главне Контроле, једног члана управе Главног Савеза српских земљорадничких задруга, једног члана Санитетског Савета, које та тела изберу из своје средине, и професора математике у Великој Школи.

Члан 14.

Пошто Министар Народне Привреде одобри рачунску основицу обезбеђења, оснивачи, или чланови управног одбора, дужни су, ради потврде правила поднети надлежном суду пријаву, којој ће приложити:

1.) правила задругина у два примерка, која ће потписати сви оснивачи или чланови управног одбора (чл. 13.);

2.) уверење, да је Министарство Народне Привреде одобрило рачунску основу обезбеђења, предвиђену у правилима;

3.) препис записника о избору управног и надзорног одбора, као и доказ по чл. 6. и 20. овог закона.

Чланови управног одбора морају се својеручно пред судом потписати или му своје потписе у овереном (од полицијске власти) облику доставити.

Члан 15.

Суд је дужан за 15 дана од пријема пријаве оверити препис правила, ставити на њима потврду да су заведена у регистар и један примерак вратити управном одбору или оснивачима.

Остала документа остају код суда.

Суд неће увести правила у регистар, ако нађе, да она не одговарају прописима овога закона. Неупис у регистар суд ће својим решењем мотивисати, против којег има места жалби Касационом Суду у року од 15 дана од дана пријема решења.

Члан 16.

У року од три дана од потврђења, суд ће послати објаву управи Државне Штампарије за службене новине о увођењу задруге у регистар.

У тој објави мора се означити:

1. дан, кад су правила потврђена;
2. име и седиште задруге;
3. предмет задругина посла;
4. област задругина;
5. одговорност и обавезе чланова;
6. имена и места становања чланова управног одбора; и
- 7., начин објављивања задругиних одлука.

Члан 17.

Свака промена правила мора се пријавити суду ради уписа у регистар.

Тој пријави приложиће се два преписа одлука о изменама и допунама правила. Ако се изменама у правилима мења и рачунска основа обезбеђења, мора се поднети суду и уверење Министарства Нар. Привреде (чл. 14. тач. 2. овог закона).

По пријему ове пријаве за измену правила, суд ће даље поступити по наређењу чл. 15. и 16. овог закона.

Члан 18.

Задруга одговара својим повериоцима својом имовином, а сваки члан одговара својим уплатама за обавезе задругине.

IV. О представљању задруге и о управљању њезиним пословима.

Члан 19.

Свака задруга мора имати свој управни и надзорни одбор, које бира скупштина из средине својих редовних задругара.

Чланови управног и надзорног одбора морају бити пунолетни, писмени и српски грађани.

Члан 20.

За чланове управнога и надзорнога одбора као и у опште за часнике и службенике задругине не могу се бирати ни постављати они, који су под стечајем или који се због дела учињених из користољубља и у опште бешчастећих налазе под судском истрагом, или који су због тога већ били осуђивани, ако нису повраћени у права.

Члан 21.

Управни одбор представља и пуноважно заступа задругу на суду и ван суда. Он отправља све послове задругине сем оних, који се по правилима изрично резервишу скупштини.

Члан 22.

Управни одбор састоји се најмање из пет а највише из девет чланова.

Ако би се број чланова управног одбора толико смањило, да не би могао решавати, онда ће се упражњена места попунити оним задругарима, који су на последњој скупштини добили највише гласова после изабраних. А ако таквих задругара нема, онда ће надзорни одбор бити дужан најдаље за десет дана сазвати скупштину, која ће избором попунити упражњена места чланова управног одбора.

Члан 23.

Задруга је власна у свако доба преко своје скупштине сменити чланове управнога и надзорног одбора.

Члан 24.

Управни одбор објављује своје одлуке и потписује задругу онако, како је то правилима одређено.

Задруга ће се пуноважно потписивати, кад они који су овлашћени за потпис имена задругина, поред њеног, ставе и своје потписе.

Члан 25.

Послови које управни одбор закључи у име задруге обавезни су за њу.

За легитимовање управнога одбора довољно је уверење суда, да су лица у њему именована, као чланови управног одбора уведена у судски регистар.

Члан 26.

Управни одбор сме задругу само за онолико обавезати, колико је на то правилима и скупштинским одлукама овлашћен.

Ну пошто он својим потписом пуноважно ве-зује задругу, то она одговара према трећим лицима и онда, кад управни одбор прекорачи међе свога права у погледу обавезивања задругиног.

Члан 27.

Управни одбор дужан је водити тачан списак задругара, старати се о раду и уредном вођењу књига задругиних.

Он мора у току прва три месеца сваке пословне године објављивати биланц задругин за ту годину; број задругара који су у току године приновљени, као и оних који су из задруге иступили, умрли, искључени, и број њихов који се затекао у задрузи свршетком године.

Члан 28.

Свака промена у саставу управног одбора, као и сваки поновни избор његових чланова или истек рока њиховог овлашћења, морају без одлагања бити пријављени суду, ради завођења у регистар. Нови чланови морају се пред судом потписати или му своје потписе у овереном облику доставити. Препис докумената што говоре о њихову избору или престанку њихова овлашћења има се приложити пријави и чувати у архиви судској.

Ако су чланови управног одбора поново избрани, онда није потребно, да се њихово увођење у регистар објављује.

Члан 29.

Чланови управног одбора одговорни су заједно целим својим имањем солидарно за штету, која би настала од њихова рада противног закону или правилима.

Чланови управног одбора не могу бити службеници задругини нити ове заступати.

Члан 30.

Одговорност не може пасти на онога члана управног одбора, који је одмах противу одлуке и наредбе одборове протествовао, пре него што су оне извршене, и надзорном одбору писмено протест доставио, или који није суделовао у радњи противној овом закону или правилима.

Члан 31.

Надзорни одбор састоји се најмање из пет а највише девет чланова.

Члан 32.

Чланови надзорног одбора не могу једноремено бити и чланови управног одбора, нити их могу заступати. Они не могу ни као чиновници водити послове задругине, нити их заступати.

Ако који члан управног одбора иступи, он не може бити биран за члана надзорног одбора, све докле као члан управног одбора не добије разрешницу.

Члан 33.

Дужност је надзорном одбору: да надзирава сав рад управног одбора, да тражи обавештења о току задругиних послова, да у свако доба кад за потребно нађе прегледа задругине књиге, писмена, стање задругине благајнице и резервног фонда, да испитује биланц (месечне и годишње рачуне), па да о свему том подноси извештај скупштини.

Скупштина не може одобравати рачуне биланц без поменутог извештаја надзорног одбора.

Надзорни одбор дужан је да у свако време сазове скупштину, кад то интереси задругини буду захтевали.

Остале дужности надзорног одбора одређују се правилима.

Чланови надзорног одбора не могу вршење својих дужности пренети на друга лица.

Члан 34.

Чланови надзорног одбора одговорни су задрузи целим својим имањем солидарно за штету, која би произишла од њиховог рада, противног закону или правилима.

Члан 35.

Ако задруга нађе да треба повести парницу противу чланова управног или надзорног одбора и о томе скупштина донесе одлуку, онда ће парницу водити нарочити пуномоћници, које скупштина избере.

Члан 36.

Сваки задругар има право да се о свом трошку умеша у парницу, која би се повела против чланова управног или надзорног одбора.

Члан 37.

Права задругара да расправљају питања која се тичу задруге и њених послова, да испитују биланц, да воде надзор над свеколиким радом задруге и да доносе одлуке о пословима, који ће се тек предузети, исказују се одлукама оних задругара, који су на скупштину дошли.

На скупштини сваки задругар има право само на један глас. Ну где се решава о каквом питању, у коме је неки члан лично заинтересован, он не може присуствовати ни суделовати у томе решавању. Задругари морају своје право гласа лично употребити. Правна или физички неспособна лица могу своје право гласачко употребити преко пуномоћника, који морају бити чланови задруге.

Један пуномоћник не може заступати више од једног задругара.

Члан 38.

Скупштина је надлежна за ове послове :

- 1.) да бира чланове управног и надзорног одбора;
- 2.) да претреса и одобрава извештај о раду и стању задруге, годишњи извештај (биланц);
- 3.) да решава о изменама и допунама у правилима; и
- 4.) да одлучује о трајању и престанку задруге.

За све ове одлуке потребна је већина, састављена из половине и једног више од укупног броја задругара.

Члан 39.

Скупштине су редовне и ванредне.

Редовну скупштину сазива управни одбор по свршетку сваке године, и то у месту где је задругино седиште, а најдаље за прва три месеца идуће године.

Ванредну скупштину сазива управни и надзорни одбор, кад год је потребно, а према одредбама овога закона.

Ако управни одбор не би сазвао редовну скупштину, онда је дужан то учинити надзорни одбор за десет дана по истеку тога рока. А ако ни он то не би учинио, у томе случају најмање 20 задругара, или ако је целокупан број задругара мањи од стотине, најмање пети део од целокупног броја, — могу тражити одобрење од надлежног суда да скупштину сазову. Тада се у позиву за скупштину мора изречно казати, да се она сазива по одобрењу суда.

Управни или надзорни одбор или сазивачи дужни су известити Министра Народне Привреде најмање десет дана раније о дану држања скупштине и о њеном дневном реду.

Члан 40.

Ванредна скупштина мора се неодложно сазвати, кад то захтева најмање један пети део чланова задруге.

Захтев о томе подноси се писмено управном одбору с потписима лица, која траже сазив скупштине, и у њему ће се означити смер и узроци са којих се тражи сазив.

Ако управни одбор тај захтев не испуни, то ће онда суд овластити дотичне задругаре да скупштину сазову.

Члан 41.

Скупштина се сазива на начин прописан правилима. Сазив се објављује најмање на 30 дана пре њеног сазива, сем случајева, где је овим законом одређен краћи рок.

Скупштина пуноважно решава, ако дође $\frac{1}{2}$ и један више од укупног броја задругара.

Ако толики број задругара не буде дошао, онда се ова скупштина одлаже и друга заказује најдаље за десети дан.

На овој скупштини пуноважно решава онолики број задругара, који буде дошао.

У позиву се мора увек ставити дневни ред.

Одлуке скупштине о питањима и предлозима, који нису објављени у дневном реду, не вреде, осем одлуке о питању ко ће руководити скупштином и о сазиву друге скупштине.

Члан 42.

Пре него што скупштина отпочне рад, управни одбор дужан је саставити списак свију задругара, који су на скупштину дошли и утврдити га потписом имена задругина.

Чланови, који су се у времену отварања скупштине задоцнили са полагањем уплата, не могу суделовати на скупштини.

Ну задоцњене уплате могу се полагати најдаље до уочи дана скупштинског састанка закључно.

Члан 43.

Списак присутних чланова на скупштини састављен по члану 42. овог закона овериће потписници записника, па ће га приложити скупштинском записнику. Оригинал тога записника чуваће се у задругиној архиви и давати на увиђај сваком задругару који га затражи, а и надлежној власти.

Члан 44.

Противу скупштинске одлуке, која би се могла са законом и правилима, може се поднети жалба у року од три дана надлежном првостепеном суду.

Жалити се може сваки члан задруге, који је био на скупштини.

Жалба се подноси противу задруге.

Задругу заступа управни одбор, ако он сам није тужилачка страна, иначе надзорни одбор.

Против решења првостепеног суда може се у року од 15 дана жалити Касационом Суду.

Ако суд својим решењем поништи одлуку, онда решење вреди и наспрам чланова задруге, који нису парничари.

Члан. 45.

Свака задруга мора изабрати суд добрих људи, који ће и једино бити надлежан да расправља све спорове задругара између себе, као и спорове између задруге и задругара, а који се тичу искључиво задругиних послова.

Суд добрих људи саставља се овако. Свака парнична страна бира по једнога задругара, као судију и једнога му заменика, а ове судије бирају себи председника и њему заменика из средине задругара. Ако се они не би могли сложити у избору председника и његова заменика, онда ове бира управни одбор већином гласова. А ако је већина чланова управног одбора парнична страна, онда ће председника и њему заменика бирати надзорни одбор већином гласова.

Председник сазива суд и руководи расправљањем спорова. Овај суд суди по савести и здраву разуму.

Одлуке суда добрих људи извршне су.

О извршењу њихову стара се управни одбор задругин.

Члан 46.

Задруге за узајамно помагање могу отворати према потребама филијале и ван места свога седишта. Круг рада тих филијала одредиће се правилима саме задруге.

V. Особене одредбе о појединим врстама обезбеђења.

1. За обезбеђење на случај болести.

Члан 47.

Помоћ, која се обезбеђује на случај болести, може задруга давати у бесплатном лечењу код куће или у болници, у лековима и у опште у средствима која болест олакшавају, и у новчаној потпори за бањско лечење; осим тога задруга може давати извесну своту дневно на име издржавања док болест траје, што ће се све предвидети правилима.

За породиље може се поред бесплатне лекарске и у опште стручне помоћи предвидети новчана потпора док бабине трају.

У случају хроничне болести новчана помоћ на име издржавања не може се издавати дуже од шест месеца.

Право на помоћ по овоме члану задобива се по истеку три месеца од дана, кад је члан ступио у задругу.

Члан 48.

Новчана помоћ, о којој је реч у предњем члану, може вредети само за болести, које трају више од три дана.

Не могу имати права на новчану помоћ они задругари, који су сами себи хотимично изазвали болест, који болују услед повреда нанетих приликом свађе или боја, као и они који болују од алкохолизма.

2. За обезбеђење укупнине и посмртнине.

Члан 59.

Задругар може обезбедити укупнину и посмртнину само за себе лично.

Обезбеђење не може бити веће од 500 динара за једну особу.

3. За обезбеђење издржавања (пенсије) у старости и на случај неспособности за рад.

Члан 50.

Право на издржавање могу стећи сви обезбеђени задругари обојега пола, који остаре и стално онеспособе за рад.

Правилима се морају тачно предвидети случајеви, када се ово право задобива и губи.

Ну који би намерно или својом кривицом онеспособили, немају права на уживање издржања.

Издржање не може бити веће од 1000 дин. годишње за једну особу.

Право на уживање издржања на случај неспособности за рад, добива се тек после најмање три године редовног уплаћивања.

Члан 51.

Право на уживање издржавања у старости добива задругар тек после навршене 55. године жи-

вота, пошто је за тај циљ уплаћивао најмање 20 година и испунио и остале погодбе које правила прописују. Издржавање у овом случају не може бити веће од 1000 дин. годишње за једну особу.

Члан 52.

Женским задругарима, које се удаду или преудаду пре него што би стекле право на уживање издржања, на њихов захтев враћа се уплаћена сума после годину дана без интереса, и то само онда, ако су редовно уплаћивале пуне три године.

Члан 53.

Правилима се може предвидети да задругар, који себи обезбеђује потпору у старости и на случај неспособности за рад по овоме закону, може и пре истека уговоренога времена обезбеђења доћи до уживања обезбеђене потпоре.

Та сума израчунаће се према вредности потпоре по последњем годишњем рачуну, на коју је задругар већ стекао право. Потпора о којој је реч не може бити мања од 50% ни већа од 80% од речене вредности обезбеђене потпоре, а та вредност срачунаће се према стварним уплатама дотичнога задругара.

4. За обезбеђење потпоре удовицама и сирочади.

Члан 54.

Право на удовичку потпору добива само жена из законитог брака.

Величина потпоре мора се довести у везу са разликом година супружанских и бројем деце, а не може прећи суму од 1000 дин.

Правилима се мора предвидети у којим се случајевима губи право на ову потпору.

Члан 55.

Брачна сирочад умрлог задругара уживају потпору до извесног доба узраста и то мушка најдуже до пунолетства а женска до удомљења.

Изузетно сирочад, која услед телесне или умне неспособности нису у стању да зарађују себи средства за живот, могу добивати потпору и после пунолетства.

Члан 56.

Члан 50. (последњи став) овог закона примењује се такође на обезбеђење потпоре удовицама и сирочади.

Ну удовице и сирочад, за коју би се судском пресудом утврдило, да су намерно било као главни кривци или као саучесници дошли главе својим мужевима, односно својим родитељима, губе право на потпору. Осем ових случајева у правилима се мора предвидети у којим се још случајевима губи ова потпора.

5. За обезбеђење извесне суме на име мираза жемској и на име образовања и извођења на пут мушкој деци.

Члан 57.

Одредбе члана 53. овог закона важе и за обезбеђење мираза као и за обезбеђење извесне суме за образовање и извођење на пут деце.

Ово обезбеђење не може бити веће од 3000 динара од једне особе.

6. За набавку новчаних средстава ради постигнућа циљева изнесених у тач. 6. члана 2. овог закона.

Члан 58.

Новчане изворе у циљу умног и моралног образовања својих задругара, задруга ће прикупљати од чланова уплатама.

Правилима се морају изближе одредити послови ове врсте узајамног помагања.

7. Одредбе које важе за све врсте задругиних послова.

Члан 59.

Задруге (или њихови одсеци) које обезбеђују помоћ на случај болести, упошнину и посмртнину, као и оне које се образују у циљу набавке материјалних средстава ради умног и моралног образовања својих чланова (члан 2. тачка 6.), морају имати најмање сто (100) чланова. А задруге (или њихови одсеци) које предузимају обезбеђење издржавања (пенсије) у старости и у случају неспособности за рад, новчану потпору удовицама и сирочади, новчане суме женској деци на име мираза, а мушкој на име образовања, морају имати најмање две ста педесет (250) чланова.

Док се не испуне горње погодбе, задруге не могу отпочети свој рад (чл. 13.).

Члан 60.

При свима врстама обезбеђења, која помиње овај закон, мора се водити рачун о годинама узраста и стању здравља задругара.

Члан 61.

Делокруг једне задруге може се простирати на целу земљу. Ну рад задруга за обезбеђење помоћи на случај болести, укупнине и посмртнине, ограничава се у градовима на атар општине, а по селима и варошицама највише на област једнога среза.

Члан 62.

Размера између задругарских уплата и давања помоћи у свима облицима, који се овим законом предвиђају, мора почивати на рачунској основици науке о обезбеђењу, тако да се издаци на све помоћи задругарима покривају чланским уплатама.

Члан 63.

Задруге набављају новчана средства за свој рад једино уплатама чланским, које морају бити сталне и у напред утврђене. Осим тога оне могу наплаћивати од својих чланова:

1.) ради подмиривања својих основних трошкова један пут за свагда при самом упису задругара највише до два динара од једног задругара;

2.) ради подмиривања својих текућих трошкова највише до $\frac{1}{10}$ уплате задругарске;

3.) ради образовања резервнога фонда највише до $\frac{1}{10}$ уплате задругарске.

Осим ових сума, т. ј. осим редовних уплата и сума на подмиривање основних и текућих трошкова на образовање резервног фонда, задруге не смеју никакве друге разрезе, уписнине, накнаде и томе слично од својих задругара тражити ни примати.

Задруге не смеју своју имовину употребљавати на друго што, до на циљеве предвиђене њиховим правилима.

Члан 64.

Уплатне задругарске књижице не могу се залагати ни продавати нити у опште на другога преносити.

Помоћи и издржања, која уживају задругари или чланови њихових породица, не могу бити предмет обезбеђења ни по каквом потраживању, нити се могу преносити ма у коме облику.

Члан 65.

Ако једна задруга врши више послова, побројаних у члану 2. овог закона, за сваку врсту посла или одсека морају се прописати особена правила и водити особен рачун.

За увођење сваког новог посла или одсека задруга мора добити одобрење од надлежне власти (чл. 13. и 14. овог закона).

Члан 66.

Ако се годишњим рачунима, а и привременим проценама утврди, да приходи једне врсте обезбеђења не досежу да покрију одговарајуће им издатке, у томе случају мора се приступити или подизању задругарских уплата или свођењу обезбеђених помоћи.

Ту измену у плану обезбеђења задруга ће бити дужна да изврши најдаље за два месеца, рачунајући од дана кад се то буде показало.

Члан 67.

Једну трећину својих новчаних средстава, која произлазе од уплата чланских, задруге морају др-

жати стално уложене у српске државне хартије од вредности. Друге две трећине морају дати на приплод само Управи Фондова или Управи Земаљскога Савеза српских земљорадничких задруга за кредит.

Приход од ових средстава иде само на појачање њихово.

Некретна добра задруге могу куповати само у колико су им потребне зграде за смештај задругиних канцеларија, отварање болница, домова за старе и за рад неспособне.

Ну, некретна добра која би добиле путем поклона и завештања могу задржати у својину, ако им она доносе приход. Али зато је потребно нарочито одобрење, и то у сваком случају и за свако добро понаособ, од Министра Народне Привреде.

Члан 68.

Свака задруга мора имати свој резервни фонд. Резервни фонд је један, па ма задруга вршила и више врста послова побројаних у члану 2. овог закона.

Резервни фонд се образује:

1. из нарочитих томе циљу намењених уплата чланских (члан 63. овог зак.);
2. из свих случајних добитака;
3. из вишка уписнине, који би се показао по исплати свих оснивачких трошкова;
4. из годишњег интереса капитала резервног фонда.

Капитал резервног фонда мора бити стално уложен у српске државне хартије од вредности, који се морају куповати на берзи.

Приход резервног фонда иде на ојачање његово.

8. О биланцу.

Члан 69.

Биланц се саставља према природи самога посла задругина.

Што се по самом појму о имовини сматра за имовину задругину, то ће се и у биланц унети и показати као имовина.

Тако исто, што се по самом појму о дугу (пасиви) сматра за пасиву задругину, то ће се и у биланцу показати као пасива.

Као приход задругин сматра се само уписнина чланова и она сума, коју они на подмиривање текућих трошкова задругиних полажу задрузи (чл. 63. ов. зак.).

Као расход сматрају се само оснивачки трошкови и текући трошкови задругини, као што су: плате особљу, награде члановима одбора, канцеларијски трошкови, огрев, осветљење и т. д.

9. Иступање чланова из задруге.

Члан 70.

Сваки члан може иступити из задруге кад хоће.

О свом иступању он мора известити задругу писмено.

Али иступање чланова из задруге може се везати правилима још и за друге погодбе.

Члан 71.

Ако се правилима задруге чланство везује за седиште задруге, то члан, који се из тога места сели, мора такође писмено известити задругу о свом иступању из ње.

Члан 72

Задруга има право да свога члана искључи из задруге, а правила имају предвидети случајеве кад ће се то моћи учинити.

Управни одбор задруге дужан је одлуку о искључењу неодложно саопштити искљученом члану.

Против ове одлуке искључени се члан може жалити првој редовној скупштини.

Члан 73.

Члановима, који се иселе из места, где се задруга налази, задруга је дужна по закључењу годишњег биланца текуће године вратити све уплате, које су дотле положили, без интереса.

10. О престанку задруге.

Члан 74.

Задруга (поједини одсеци) престаје:

- 1.) кад скупштина реши да задруга (одсек) престане (чл. 38. т. 4. ов. зак.);
- 2.) кад задруга (одсек) постане неспособна за плаћање и над њом се отвори стечај;
- 3.) кад број задругара спадне испод најмањег броја, који се по овоме закону тражи за образовање задруга за поједине врсте обезбеђења; и
- 4.) кад суд реши да задруга (одсек) престане.

Члан 75.

На тужбу надлежне надзорне власти или савеза или појединих задругара надлежни првостепени суд решиће да задруга или одсек престане у следећим случајевима:

1.) ако скупштина задругара одобри противно закону и правилима употребу задругине имовине, или ако она донесе какву одлуку, која се противи закону и правилима, па на опомену надлежне надзорне власти, одлуке, о којима је реч, не опозове, и то у првом случају за 15, а у другом за месец дана најдаље;

2.) ако задруга не изврши измену у плану обезбеђења, о којој говори члан 66. ов. зак. и у року одређеном тим чланом;

3.) ако задруга напусти свој циљ, који се састоји у узајамном помагању, па се најдаље за месец дана на опомену надлежне надзорне власти не саобрази одредбама овога закона и својим правилима; и

4.) ако каква задруга намерно прибегне лажној изјави или употреби средстава, којима се иде на то, да се под именом задруге за узајамно помагање оснује друштво са другим каквим циљем.

Жалба на судско решење може се поднети у року од 15 дана Касационом Суду.

Одлука о престанку задруге (одсека) не искључује казне предвиђене овим законом.

Члан 76.

Кад задруга (одсек) престане у случајевима побројаним у тач. 1., 2., 3. и 4. чл. 74., управни одбор је дужан о томе неодложно извести суд, који ће одмах завести у регистар да је задруга престала. Суд ће одмах обзнанити престанак задруге у „Српским Новинама“ и позвати задругине повериоце, да се са својим потраживањима обрате задрузи најдаље у року од три месеца, рачунајући од дана последње објаве.

Тако исто позваће се и они повериоци задругини, који су по њеним књигама или иначе познати, да се пријаве.

Ако се који од тих поверилаца не пријави, његово ће се потраживање издвојити из задругине имовине и предати суду на оставу. То исто суд сам врши кад задруга престане у смислу члана 75. ов. зак.

Члан 77.

Чим задруга (одсек) престане, приступа се извршењу ликвидације.

Ради извршења ликвидације скупштина задругара одређује нарочити одбор од најмање три лица.

Ако то не учини скупштина, онда их одређује суд.

Ну кад задруга престаје у смислу члана 75. овог закона, онда суд одређује ликвидаторе.

За ликвидаторе могу бити одређени чланови управног одбора или обични задругари.

Чим се изберу и одреде ликвидатори, управни одбор, ако њему није ликвидација поверена, престаје да функционише, а надзорни одбор врши и даље надзор над пословима ликвидације.

Суд може увек сменили ликвидаторе кад год то за потребно нађе, било по тужби надзорног одбора или појединих задругара, било по својој властитој иницијативи, и то без разлике, да ли их је он одредио или их је наименовала скупштина задругара.

Члан 78.

Надзорни одбор дужан је да ликвидаторе које скупштина избере пријави дотичном суду нај-

даље за три дана ради увођења у регистар, а то ће бити дужан да учини и онда, кад би сам управни одбор био одређен да ликвидацију изврши.

Ликвидатори ће лично пред судом потписати своја имена, или ће своје потписе послати суду у овереном облику.

Ако би који од ликвидатора био спречен у вршењу ликвидаторског посла, надзорни одбор дужан је јавити то суду, који ће на његово место наименовати другога.

Имена ликвидатора суд ће свагда обзнанити у службеним новинама.

Члан 79.

Ликвидаторима је дужност :

1.) да сврше текуће послове, да испуне обавезе престале задруге, наплате њена потраживања и имање задруге претворе у новац ;

2.) да представљају задругу на суду и ван суда;

3.) да се за задругу равнају и да бирају изборни суд ;

4.) да свака три месеца објављују извештај о својој радњи, а по свршетку ликвидације резултат тога рада.

Они могу закључивати и нове послове где би то било потребно ради довршења несвршених послова. Ликвидатори могу продавати имање задруге само на јавној лицитацији а државне папире на Берзи.

Наређења чл. 24., 25., 26., 27., 39. и 42., важе и за ликвидаторе.

Надзорни одбор контролише радњу ликвидатора.

Члан 80.

Из имања ће се задругиног најпре исплатити сви дугови задруге, за тим награде ликвидаторима, коју суд буде одредио, а после оно што остане поделиће се међу чланове задруге према суми њихових уплата, и то како међу оне који су стекли право на помоћ, ма по којој врсти обезбеђења, тако и између оних који су у току уплате.

Ако се награда ликвидаторима не би могла исплатити из онога, што би преостало по исплати дугова задругиних, суд ће моћи решити, да се у том циљу издвоји за ликвидаторе највише један десети део задругиног имања.

Подела међу задругаре може се предузети тек после рока одређенога за пријаву поверилаца.

Члан 81.

Ликвидатори који поступе противно наређењу чл. 79. и 80. овог закона одговарају лично и солидарно целим својим имањем и задрузи и њеним повериоцима, ако би од таква рада њихова произашла каква год штета по задругу и њене повериоце.

Одговорност ова пада и на чланове надзорног одбора, ако су ликвидатори с њиховим знањем радили противно одредбама чланова 79. и 80., а нису предузимали никакве мере за спречавање таквог рада ликвидатора.

Одговорност се ова не потиरे спрам поверилаца тиме, што је учињена радња била заснована на некој извесној одлуци скупштине, противној члану 79. и 80. овог закона.

Члан 82.

По свршеној ликвидацији, књиге и писма задругина предаће се дотичном суду да их чува.

Чланови задруге или њихови правни наследници, као и повериоци задруге, могу по одобрењу суда, у свако време ове књиге и писма прегледати.

11. Груписање задруга у савез.

Члан 83.

Задруге једнога среза или округа могу се по одлуци својих скупштина, задржавајући своју самосталност, груписати у савезе, који ће носити име срески или окружни савез.

Задатак савеза састоји се у овоме:

1.) да дају упутства осниваоцима и управљачима задруга у погледу задружног рада, и да их спремају за исти;

2.) да воде надзор над управом и радом појединих задруга;

3.) да се старају о лечењу и неговању својих задругара;

4.) да и сами по могућству подижу болнице, домове за старе и за рад неспособне задругаре и т. д.

Правилима се могу предвидети и други задаци, али се они морају односити искључиво на задругине радове, као и поновно обезбеђење реасигурација) и т. д.

Члан 84.

Савез ће држати сваке године скупштину, коју састављају изасланици појединих задруга. Свака задруга има право да пошаље на скупштину савеза само једног изасланика, који има један глас и који мора лично употребити.

Члан 85.

Скупштине савеза одлучују о прикупљању потребних сума за покривање административних трошкова савеза.

Управни одбор савеза подносиће сваке године скупштини савеза годишњи извештај о пословима и стању савеза.

Члан 86.

Законски прописи о увођењу задругара у судски регистар важиће и за савезе.

Члан 87.

Све задруге за узајамно помагање и сви њихови срески и окружни савези морају се груписати у један главни савез.

Главни савез се мора образовати чим се оснује пет задруга за узајамна помагања у Краљевини Србији.

Задруге, срески или окружни савези, који за три месеца од дана свог оснивања не ступе у главни савез, или које главни савез не прими, не могу више као такви постојати.

О њихову престанку решиће суд на представку главнога савеза или Министра Народне Привреде. То исто важи и за оне задруге, среске или окружне савезе, који иступе из главног савеза, или које главни савез искључи.

Члан 88.

Задатак је главног савеза:

1.) да здружи задруге, среске и окружне савезе ових задруга;

2.) да се стара о оснивању нових задруга и савеза и да се стара о правилном раду и напредовању њихову;

3.) да према сваком представља и брани интересе појединих и свих задруга и савеза;

4.) да преко својих надзорника врши прегледе и одржава надзор над радом и стањем појединих и свих задруга и савеза;

5.) да прикупља, сређује и објављује годишње статистичке податке о кретању и раду задруга и савеза, које су они дужни слати на крају сваке године, а најдаље у току прва три месеца идуће године.

Члан 89.

Главни савез мора имати своја правила, у којима ће бити јасно обележен његов смер према предњем члану, како се задобива право на чланство и како се оно губи и престаје, како се саставља и бира управни одбор, како се сазивају скупштине, како се постављају и отпуштају надзорници савеза и све друге појединости, које се тичу смера савеза и његова остварења.

За чланове управног одбора главног савеза могу се бирати и лица, која нису задругари ни у једној задрузи.

Члан 90.

Законски прописи о увођењу задруга у судски регистар важе и за савезе.

Члан 91.

Скупштину главног савеза сазива управни одбор, који одређује и место где ће се скупштина држати.

Управни одбор је дужан бар на петнаест дана пре састанка скупштине извести Министра Народне Привреде о дану кад ће се и где ће се скупштина држати и поднети му дневни ред.

Члан 92.

Надзорници главнога савеза прегледају сав рад и стање задруга.

Свака задруга дужна је да допусти надзорнику савеза да јој прегледа: сав рад, све књиге, писмена, благајницу, ефекте, као и све остале документе и вредности којима рукује или које притежава.

Надзорник саставља о сваком прегледу протокол у два примерка, који морају потписати сви чланови управног и надзорног одбора дотичне задруге, који су прегледу присуствовали.

Један примерак протокола надзорник ће предати на реверс надзорном одбору дотичне задруге, а други примерак протокола узеће собом и са својим извештајем о прегледу, коме ће приложити реверс надзорног одбора, предаће управном одбору главног савеза.

Надзорни одбор дотичне задруге дужан је да у позиву на скупштину, која прва долази после извршеног прегледа, стави на дневни ред за решавање и протокол о прегледу, који је саставио надзорник главног савеза. На скупштини, пак, надзорни одбор је дужан поднети и од своје стране извештај о исходу прегледа.

Ако управни одбор главног савеза нађе, да је рад у којој задрузи противан закону и правилима њеним, он ће поднети тужбу надлежном суду.

Члан 93.

Управни одбор главног савеза је дужан да проише упутства о вршењу прегледа, о вођењу протокола и састављању извештаја о прегледу.

Члан 94.

Министар Народне Привреде има право да врши надзор како над савезима тако и над свима задругама.

12. Повластице.

Члан 95.

Задруге и савези, основани по овоме закону, ослобођавају се свих такса око оснивања, око потврђивања правила, књига, за оверавање потписа часника, као и изјава о ступању задругара у чланство.

Члан 96.

Имовина и дохоци задруга и савеза основаних по овоме закону ослобођавају се пореза и свих приреза.

Члан 97.

Задругари, или они које ови обезбеде, при пријему обезбеђених сума од задруга, основаних по овом закону, не подлеже плаћању никаквих такса.

13. К а з н е.

Члан 98.

Новчано до 3000 динара или затвором до једне године казниће се :

1.) чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, који у пријавама, доставама, уве-

рењима и у опште свима исправама, које по овом закону морају да шаљу надлежним властима и својим савезима, представе неистинито стање;

2.) чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, који у својим представкама, прегледима имовног стања, броја чланова задруга и укупне суме њихових уплата или у својим изјавама на скупштини неистинито представе или прикрију стање задруге;

3.) чланови управног и надзорног одбора, ако записник скупштински као и записнике својих седница воде неистинито или никако и не воде;

4.) чланови управног и надзорног одбора и ликвидатори, ако задруга дуже време од месец дана остане без надзорног одбора или ако за толико времена надзорни одбор остане без довољног броја чланова за пуноважан рад;

5.) чланови управног одбора, ако поступе противно одредбама члана 28. и 76. овог закона;

6.) чланови надзорног одбора, ако поступе противно одредбама члана 78. овог закона;

7.) чланови управног и надзорног одбора, који поступе противно одредбама чланова 29., 32., 63., 66., 67. и 68. овог закона;

8.) ликвидатори, ако поступе противно одредбама члана 78. и 79. овог закона;

9.) чланови управног одбора, ако о предметима, који спадају у круг рада скупштине, самовласно решавају;

10.) чланови управног одбора и други службеници, који не би давали обавештења надзорницима главнога савеза или комесарима надлежне државне власти.

Осуђени члан не може бити више часник ниједне задруге у Србији.

Члан 99.

Председник скупштине, чланови управног и надзорног одбора, као и сви они, који покрену, допусте, не спрече на скупштини претрес предлога, који се тичу јавних одношаја, чије претресање спада под прописе закона о јавним удружењима и зборовима, казниће се сваки новчано до стотину динара.

Члан 100.

Казне ове неће се примењивати на оне чланове управног и надзорног одбора, ликвидаторе и друге службенике, који докажу да су се дела, изложена у предјим члановима, догодила без њихове кривице.

Члан 101.

Кривице, овим законом предвиђене, застаревају за једну годину од дана када су учињене.

Члан 102.

Све кривице, овим законом предвиђене, извиђају се по званичној дужности од стране надлежне полициске власти, а на тужбу лица, која су на то овлашћена од скупштине задругине или управног и надзорног одбора, или главног савеза или Министра Народне Привреде или и самих задругара.

Члан 103.

За службенике задруга важе одредбе §§ 111., 112. и 113. кривичнога закона, са изменама и допунама од 6. октобра 1899. године.

Прелазна наређења.

Члан 104.

Сва постојећа удружења за узајамно помагање: на случај рођења, женидбе, удаје, болести, смрти, исплате дугова и у опште сва остала удружења за узајамно обезбеђење и помагање и пенсioni фондови, дужни су најдаље за два месеца од дана ступања у живот овога закона саобразити своја правила и свој рад овоме закону. У противном случају престају.

Али пенсioni фондови, који постоје више од десет година, као и „Пенсioni фонд за занатлије и њихове породице, у Београду“ могу се или саобразити овом закону или и даље продужити свој рад по досадашњим својим правилима. Право надзора и над овим друштвима вршиће у будуће, као и над свима осталим, према одредбама овога закона, Министар Народне Привреде.

Члан 105.

Сва удружења која престану морају ликвидирати.

Чим неко удружење престане, Министар Народне Привреде у циљу што правилније ликвидације изаслаће своје поверенике, који ће извршити попис имовине удружења, и сву готовину коју нађу предати Управи Фондова, а сву осталу покретну и непокретну имовину удружења уновчиће путем јавне лицитације, и новац предати такође Управи Фондова.

Сви трошкови око ликвидације, као и попутнине и дневнице повереника Министра Народне Привреде, падају на терет имовине дотичног удружења. Али дневница повереника не може бити већа од десет динара а попутнина по закону.

Министар Народне Привреде објавиће преко званичних новина имена свију удружења, која су на овај начин престала и у једно ће позвати њихове повериоце, да се са својим тражбинама, а у року од месец дана од дана последње објаве, пријаве надлежном суду.

После овога рока сви непријављени повериоци губе свако право потраживања. Потраживања поверилаца удружења ликвидираће лица, која ће надлежни судови одређивати. Према величини имовине удружења судови ће одређивати 3 највише до 5 лица за овај посао.

На овај начин извршиће се ликвидација и оних удружења, која овај закон затече у току ликвидације. Чланови управног и надзорног одбора губе право на сваку накнаду од дана, кад је над друштвом отворена ликвидација, или од дана, кад овај закон ступи у живот, ако је ликвидација већ раније била отворена.

Члан 106.

Вишак имовине удружења, што претекне по исплати поверилаца, предаће се на чување и приплод Управи Фондова, и употребиће се на циљ обезбеђења штете, градом причињене усовима земљорадника, кад се о томе буде донео закон.

Члан 107.

Овлашћује се Министар Народне Привреде да пропише правила о извршењу овога закона.

Члан 108.

Од дана, кад ступи у живот овај закон, престаје важити закон о удружењима од 14. јануара 1900. године.

Члан 109

Овај закон ступа у живот од дана, кад га
Краљ потпише.

Препоручујемо нашим Министрима: Народне
Привреде, Финансија, Унутрашњих Дела и Правде,
да овај закон обнародују и о извршењу се његову
старају, властима пак заповедамо да по њему по-
ступају а свима и свакоме да му се покоравашу.

13. фебруара 1902. год.
у Београду.

АЛЕКСАНДАР С. Р.

(М. П.)

*Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар Правде,*

Драг. Стаменковић С. Р.

*Министар
Народне Привреде,*

Д-р. М. Ђ. Миловановић С. Р.

Министар Финансија,

Д-р. М. М. Поповић С. Р.

*Министар
Унутрашњих Дела,*

Н. Д. Стевановић С. Р.

Министар Правде,

Драг. Стаменковић С. Р.

354.71(497.1)
(084.5)

ТАРСТВО ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ

ЗАКОН

О

ЗЕМАЉСКОЈ ОДБРАНИ

(Прештампано из прилога Службеног војног листа Бр. 28.
за 1930. годину.)

БЕОГРАД

Штампарска радионица Мин. Војске и Морнарице
1933.

МИ
АЛЕКСАНДАР ПРВИ
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
КРАЉ ЈУГОСЛАВИЈЕ

На предлог Нашега Министра Војске и Морнарице, а по саслушању Председника Нашег Министарског Савета, прописујемо и проглашујемо

ЗАКОН
^о
Земаљској одбрани

Члан 1.

За заштиту и одбрану земље употребиће се целокупна земаљска снага и сва материјална средства државе и њезиних држављана, а по одредбама овог Закона и Закона о Устројству Војске и Морнарице.

Члан 2.

Ради потпуног и рационалног искоришћења свих земаљских снага и средстава, предузеће се, за време мира, неопходне припреме за општу државну мобилизацију, те да се ова може наредити и извршити, када наступи примена члана 1. овог Закона.

Члан 3.

Општа државна мобилизација обухвата: мобилизацију војне силе, саобраћаја, финансија, индустрије, пољопривреде и мобилизацију радне снаге.

Општа државна мобилизација наређује се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице и у сагласности са Претседником Министарског Савета, а изводи се по плану и

посебним упутима, утврђеним још у миру по одредбама овог Закона.

Члан 4.

За израду плана опште државне мобилизације и спровођење истога; за организацију целе земље и свих њених извора и средстава за заштиту и одбрану земље; ради контроле над извршењем свих припремних послова за државну мобилизацију; као и ради контроле над извршењем саме државне мобилизације, оснива се „Савет Земаљске Одбране“.

Члан 5.

Савет Земаљске Одбране сачињавају Претседник Министарског Савета, Министар Војске и Морнарице и два министра које одреди Краљ.

Претседник Министарског Савета је Претседник Савета Земаљске Одбране.

У Савет Земаљске Одбране улази као члан и Начелник Главног Генералштаба са консултативним гласом.

Члан 6.

Савет Земаљске Одбране састаје се, по позиву Претседника Министарског Савета, кад год се укаже потреба.

У седнице Савета Земаљске Одбране могу се позивати по потреби и друга стручни лица у циљу обавештавања Савета о појединим питањима.

По свима питањима из надлежности Савета, по одредбама овог Закона, иницијатива потиче од Министра Војске и Морнарице, а и од осталих чланова Савета.

Одлуку доноси Претседник Министарског Савета а по саслушању мишљења чланова Савета Земаљске Одбране.

Одлуке су извршне.

Извршење донетих одлука припада надлежним Министрима.

Члан 7.

Дужност је Савета Земаљске Одбране, да, у случају примене члана 1. овог Закона, а сходно члану 6. Закона о Устројству Војске и Морнарице стави војној управи на расположење сва потребна средства ради одржавања моћи и способности војне силе за заштиту и одбрану земље.

У овоме циљу, у делокруг рада и надлежност Савета Земаљске Одбране, спада:

1. — Да утврди и спроводи план за општу државну мобилизацију и определи сваком Министарству улогу и послове око припреме и извршења ове мобилизације.

2. — Да утврди и спроводи план за морално и физичко васпитање народа и омладине за задатке, који им предстоје при одбрани земље.

3. — Да утврди и спроводи план: за развој и усавршавање целокупне саобраћајне мреже у земљи (сухопутне, железничке, водене, ваздушне, телеграфске, телефонске и т. д.); за развијање, усавршавање, израду и набавке свих саобраћајних и транспортних средстава и потреба, а специјално оних, које су потребне Земаљској Одбрани; и за управу и рационално искоришћавање свих саобраћајних и транспортних средстава у земљи са запосленим људством на њима кад наступи примена члана 1. овог Закона.

4. — Да утврди план финансирања кад наступи примена члана 1. овог Закона, обзиром на потребе Земаљске Одбране и привредно-финансиско стање земље.

5. — Да утврди и спроводи план за развијање индустрије у земљи, нарочито оних грана индустрије, које су потребне Земаљској Одбрани и за употребу индустријских, рударских и других

предузећа и постројења у земљи кад наступи примена члана 1. овог Закона.

6. — Да ради благовремене и уредне исхране војне силе и становништва, кад наступи примена члана 1. овог Закона, утврди план за организацију земље за производњу животних намирница и за њихово прикупљање, поделу и потрошњу.

7. — Да за поједине радове и службе Земаљске Одбране утврди план за употребу и свих оних лица која нису војни обвезници, или која по одредбама Закона о Устројству Војске и Морнарице нису остављена и употребљена на својим редовним дужностима, али која су још способна за извесне радове и службе у позадини војске, без обзира на пол.

8. — Да проучава и решава и сва остала питања која се односе на Земаљску Одбрану, а која захтевају сарадњу више Министарстава, обједињавајући при томе њихов рад.

9. — Да, кад наступи примена члана 1. овог Закона, наређује све потребне мере, ради задовољења потреба Земаљске Одбране; и

10. — Да припреми потребне пројекте закона и одредбе за допуну постојећег законодавства, као и законска овлашћења у колико нису предвиђена овим Законом, а који би се имали декретирати кад наступи примена члана 1. овог Закона.

Члан 8.

За покретање и проучавање свију питања из надлежности Савета Земаљске Одбране према члану 7. овог Закона, за спровођење одлука Савета и старање да се донете одлуке извршују од стране надлежних Министарстава сходно члану 6. овог Закона, као и ради проучавања и покретања и свих осталих питања која се од-

носе на Земаљску Одбрану, установљава се при Министарству Војске и Морнарице: „*Инспекција Земаљске Одбране*“ као непосредан орган Министра Војске и Морнарице.

Састав Инспекције Земаљске Одбране прописује се Уредбом о формацији војске, а делокруг рада специјалном Краљевом Уредбом.

Члан 9.

Инспектор Земаљске Одбране је у исто време и Секретар Савета Земаљске Одбране и као такав непосредно је потчињен Претседнику Министарског Савета. Присуствује седницама Савета предвиђеним чланом 6. и 7. овог Закона.

Инспектор Земаљске Одбране је чина ђенерала. На овај положај поставља се Краљевим Указом на предлог Министра Војске и Морнарице, а по претходном споразуму са Претседником Министарског Савета.

Члан 10.

За проучавање питања која се подnose на решење Савету Земаљске Одбране, Инспектору Земаљске Одбране стоје на расположењу стручни претставници одговарајућих Министарстава. Назначују их ресорни Министри по захтеву Инспектора а према природи предмета који се имају проучавати. Одређени претставници врше ову дужност поред своје редовне дужности.

По потреби Инспектор Земаљске Одбране може позивати на сарадњу и поједине стручњаке, индустријалце, проналазаче и др. из грађанства када му ови буду потребни и они су дужни да се овом позиву одазову.

Члан 11.

На спреми и извршењу опште државне мобилизације, према утврђеном плану схддно члану 3. и тач. 1. члана 7. овог Закона, раде сва Министарства предвиђена овим планом, а која у

својој надлежности имају послове који се на ту мобилизацију односе.

Спрема и извршење опште државне мобилизације изводе се по посебним упутима које свако предвиђено Министарство израђује у своме делокругу, како за рад самог Министарства, тако и за све своје непосредно потчињене органе и установе и приватна предузећа свога подручја, а која имају да раде за Земаљску Одбрану.

Сви послови око спреме и извршења мобилизације војне силе и свега осталог што је са тим у вези, остају у надлежности Министарства Војске и Морнарице, по одредбама односних закона и уредаба.

Члан 12.

Снабдевање појединим врстама потреба за Земаљску Одбрану, кад наступи примена члана 1. овог Закона, врше Министарства, која одреди Претседник Министарског Савета по мишљењу Савета Земаљске Одбране, било од оних која у миру постоје, било од ново основаних у време рата.

Свако такво одређено Министарство снабдевања дужно је да снабдева сва остала Министарства и оно је једино одговорно за снабдевање опредељеном му врстом потреба.

Свако одређено Министарство снабдевања мора имати свој „Саветодавни Комитет“, чији је задатак да проучава и даје мишљења по свима питањима која се односе на: проналажење, производњу, прибирање, извоз, набавку и смештај одређене му врсте потреба као и њихову поделу осталим Министарствима и становништву.

У ове комитете улазе претставници: одређеног Министарства снабдевања, осталих Министарстава која ће се од дотичног Министарства снабдевати и претставници произвођача и трго-

ваца одређених од надлежних комора, односно Главног Задружног Савеза. Претставнике из појединих Министарстава одређују ресорни Министри.

Члан 13.

Свако Министарство снабдевања, одређено према члану 12. овог Закона, прикупља и сређује потребне статистичке податке и на основи ових података и захтева осталих Министарстава предвиђа и прорачунава:

1. — Количину свих врста потреба које оно има да осигура и подмири.

2. — Храну, сировине, полуфабрикате, фабрикате, инсталације, радну снагу као и све остало што је нужно за подмирење захтеваних потреба.

3. — Колико се и којих потреба према тач. 2. овог члана Закона може произвести и наћи у земљи, колико и којих потреба треба осигурати из иностранства, а колико и којих потреба треба осигурати и одржавати у резерви у пасивним крајевима.

4. — Начин и средства за појачање производње у земљи, за набавке у земљи и на страни за прикупљање ових потреба као и за спречавање прикривања производа и других потреба.

5. — Место и просторије где прикупљане и набављене потребе треба сместити.

6. — Потребна транспортна и друга средства за производњу и за пренос до места, које је одређено за чување, односно до места употребе.

7. — Чување, поделу и контролу над потребама које осигурава; и

8. — Предвиђа и све остале мере које се покажу потребне и у корист снабдевања војне силе и становништва када наступи примена члана 1. овог Закона.

Члан 14.

Ако наступи оскудица у извесним потребама те се не могу подмирити сва потраживања, онда одређено Министарство снабдевања првенствено задовољава потребу војне силе а остатак распо-
ређује сразмерно на друга Министарства према њиховој стварној потреби, а у духу директива Савета Земаљске Одбране и мишљењу Савето-
давног Комитета.

Члан 15.

Набавке и увоз свеколиког материјала из иностранства, када наступи примена члана 1. овог Закона, како за потребе војне силе, тако и за остале битне земљске потребе, могу се централисати само у једном Министарству, које одреди Претседник Министарског Савета по ми-
шљењу Савета Земаљске Одбране. Оно врши и контролу над целокупним извозом и увозом и спречава извоз потребних а увоз непотребних артикала за Земаљску Одбрану. За све набавке у иностранству одређено Министарство може образовати и нарочите органе од стручних лица заинтересованих Министарстава или и других корпорација а који би радили по његовим упу-
ствима и контролом.

Члан 16.

За поједине радове и службе Земаљске Одбране сходно тач. 7. члана 7. овог Закона, а по захтевима појединих Министарстава и ми-
шљењу Савета Земаљске Одбране, сем стоке и преносних средстава и лица предвиђених Законом о Устројству Војске и Морнарице, Министар Војске и Морнарице, када наступи примена члана 1. овог Закона, може ослобо-
ђавати од позива на војну дужност још и друге војне обвезнике, који су неопходно потребни:

државним надлештвима, самоуправним телима, пољопривреди, саобраћају и индустрији, но под условом: да су та лица квалификована за поједине специјалне послове, да за те дужности и послове нема лица која нису војни обвезници и да та лица нису и неопходно потребна војној сили.

Извесна од ових стручних лица, која нису државни чиновници, а која буду ослобођена од позива на војну дужност, могу добити још у миру на студију и у рад поједина питања од интереса по Земаљску Одбрану. У истом циљу, поред просветних установа, могу бити употребљене и друге разне корпорације и удружења.

Сва лица из овог члана Закона ослобођена од позива на војну дужност и употребљена по државној потреби за дужности и послове Земаљске Одбране, сматрају се у свему као да су на војној дужности и потпадају под војну дисциплину. Имају право, док су запослена, на државне принадлежности, у колико их већ не уживају, у износу који им на предлог Министра Војске и Морнарице и мишљењу Савета Земаљске Одбране одреди Претседник Министарског Савета. Лица која буду запослена код приватних предузећа, плаћају дотична предузећа.

Члан 17.

Прикупљање, организацију, поделу и употребу радне снаге и преносних средстава, који не подлеже војној обавези, а који су према тач. 7. члана 7. овог Закона потребни Земаљској Одбрани за разне радове и друге службе у земљи у позадини, када наступи примена члана 1. овог Закона, може се ставити у дужност

само једном Министарству, које одреди Претседник Министарског Савета по мишљењу Савета Земаљске Одбране. Време проведено на овим радовима и службама не рачуна се у војну службу.

Дужност је тога Министарства:

1. — Да прикупља и сређује све податке о потребама за радном снагом и преносним средствима свију категорија код свију Министарстава.

2. — Да води евиденцију о стручној радној снази и преносним средствима који не подлеже војној обавези и стоје на расположењу за потребе Земаљске Одбране.

3. — Да за Земаљску Одбрану проналази и прикупља радну снагу и преносна средства и да их додељује онима којима је потребна, а обзиром на прешност појединих радова.

4. — Да искоришћује радну снагу од војних обвезника и заробљеника, коју му војна управа буде ставила на расположење, стално или привремено, за радове у унутрашњости земље.

5. — Да регулише све погодбе за извођење појединих радова за Земаљску Одбрану и за контролу над овим; и

6. — Да предлаже Савету Земаљске Одбране припадљености и награде радном особљу. Износ ових одређује Претседник Министарског Савета по мишљењу Савета Земаљске Одбране, стим, да ће радно особље примати припадљености од државде ако за њу ради, или од приватних предузећа код којих буде запослено.

Члан 18.

Извршни послови око спреме и извршења опште државне мобилизације, око прикупљања и сређивања свију статистичких података ради

искоришћавања свеколиких земаљских извора, као и послови око прикупљања свију потреба и средстава за потребе Земаљске Одбране, спада делом у надлежност војних обласних команда а делом у надлежност државних управних власти по одредбама овог Закона.

У погледу свих ових послова државне управе власти примају и извршују директна наређења и упуте Министарстава која имају да раде на спреми и извршењу опште државне мобилизације сходно члану 11. овог Закона, као и Министарства која имају да се старају о снабдевању војне силе и становништва сходно члану 12. овог Закона и сходно њима, израђују своје упуте за општу државну мобилизацију и издају даља упутства и наређења, како потчињеним државним управним и самоуправним властима, тако и појединим предузећима своје територије, врше контролу над извршењем наређених послова по издатим упутствима и наређењима и уопште над целокупним њиховим радом у погледу припрема и извршења опште државне мобилизације а у границама своје надлежности.

Ко ово не изврши тачно и на време казниће се казном, одређеном у § 43. војног кривичног законика.

Члан 19.

Извршни послови око спреме и извршења мобилизације индустријских предузећа одређених за Земаљску Одбрану према тач. 5 члана 7. овог Закона, сасређује се у штабовима команда армиских области. У томе циљу установиће се при свакој команди армиске области, као њен саветодавни орган: „*Индустриски комитет*“ под председништвом команданта армиске области. У тај комитет улази по један претставник Министарства трговине и индустрије.

стрије, социјалне политике и народног здравља и Министарства саобраћаја и по један претставник индустријалаца, трговаца, занатлија и радника. Претставнике Министарстава одређују дотични Министри од оних, који су са службом у дотичном месту, а остале претставнике одређују њихове корпорације са територије дотичне армиске области.

Индустриски комитет састаје се, по позиву свога претседника, кад год се укаже потреба.

Претседник комитета може да позива на седнице и друге експерте за разне специјалне гране индустрије, рударства итд. и ови су дужни да се његовом позиву одазову.

Ближе одредбе о раду и дужностима ових комитета прописују се Правилником сходно чл. 11, 13. и 25. овога Закона.

Извршни послови око спреме и извршења мобилизације свих осталих индустријских предузећа, која не буду одређена на Земаљску Одбрану и контрола над њиховим радом, долазе у надлежност одговарајућег Министарства, односно државне управне власти према члану 11. и 18. овог Закона.

Члан 20.

Извршни послови који се односе на исхрану војне силе и становништва, када наступи примена члана 1. овог Закона, сасређују се у бановини код Пољопривредног одељења, код срезова и код општина.

Дужност је ових да стално прикупљају и сређују статистичке податке по пољопривредној грани и да по захтевима и упустрима Министарства снабдевања према члану 13. овог Закона и Министарства Војске и Морнарице предузимају све потребне припреме за организа-

цију уредног снабдевања војне силе и становништва.

У томе циљу установиће се:

1) При свакој бановини и при Управи града Београда као саветодавни орган „Комитет за исхрану“.

Комитет за исхрану код бановине, под председништвом помоћника бана, образују: начелник пољопривредног одељења бановине, шеф одсека за пољопривреду и сточарство пољопривредног одељења, два члана општинског пољопривредног одбора из дотичног места које одреди бан и три пољопривредника и извозника из дотичног места које одреди бан из реда оних пољопривредника и извозника који му предложи Главни Задружни Савез у Београду.

Комитет за исхрану код Управе Града Београда, под председништвом помоћника управника града Београда, образују: начелник одељења за социјалну политику и народно здравље, два члана пољопривредног одбора општине града Београда које одреди управник и три пољопривредника и извозника из Београда, које одреди управник града Београда из реда оних пољопривредника и извозника из Београда које му предложи Главни Задружни Савез Краљевине Југославије у Београду.

Претседници комитета за исхрану могу по потреби позивати на седнице и друге стручне експерте.

Комитети за исхрану при бановинама и Управи Града Београда, када наступи примена члана 1. овог Закона, постају и централни орган пољопривредне организације у бановини односно у подручју Управе Града Београда и управљају свима осталим пољопривредним организацијама у своме подручју.

2) При сваком срезу образује се: „Срески одбор за исхрану“. У тај одбор улазе: срески начелник, срески пољопривредни референт, два члана из среског пољопривредног одбора и два пољопривредника или извозника из дотичног места или среза, које одреди срески начелник.

3) У свакој општини образује се: „Општински одбор за исхрану“ и то из претседника општине, два члана општинског пољопривредног одбора и два пољопривредника или извозника из дотичне општине.

Дужност је среских и општинских одбора за исхрану:

1. — Да према добијеним упутима и наређењима по члану 18. овог Закона предвиде и предлажу све потребне мере, те да се у њиховом подручју, кад наступи примена члана 1. овог Закона, све земљиште обрађује и одржи и развија пољопривредно-сточарска производња и да ради обрађивања земљишта и прибирања плодова предвиде и организују потребну радну снагу, стоку за рад, набавку алата, машина и свега осталог у чему се буде појавила оскудица због мобилизације војне силе и одласка људства и стоке у војне јединице.

2. — Да за време примене члана 1. овог Закона воде тачну статистику и евиденцију о добијеним производима.

3. — Да прорачунавају и одобравају колико за време примене члана 1. овог Закона сваки дом, према броју чланова, треба за себе да задржи од добијених производа.

4. — Да за потребе војне силе, од добијених вишкова производа а према разрезу и упутству надлежних војних власти, тражену храну у одређеном року, врстама и количинама

предају под прописаним условима у одређена места; и

5. — Да за време примене члана 1. овог Закона обезбеде обраду имања војних обвезника, исхрану и издржавање породица сиромашних војних обвезника на служби код војске и у опште исхрану цивилног становништва, на начин како то надлежни комитет за исхрану буде регулисао.

Претседници среских и општинских одбора за исхрану, за све недостајуће потребе и средства свога делокруга рада обраћају се за помоћ и то срески своме надлежном комитету за исхрану, а општински надлежном среском одбору за исхрану.

За све комитете и одборе узимају се као чланови личности: које не подлеже војној обавези, које имају стручне спреме за ове послове и које су познате као правични и савесни рађани.

Чланови комитета и одбора као органи поменутих власти за нетачно и неправилно вршење предвиђене дужности и наређења, а које се односе на Земаљску Одбрану, казниће се казном, одређеном у § 43. војног кривичног законика.

Члан 21.

Да би целокупна организација Земаљске Одбране, кад наступи примена члана 1. овог Закона, функционисала правилно, вршиће се, према потреби и у подесно време, пописи: људства, стоке, материјала свих врста, зграда, фабрика, рудника и свих других пољопривредних и индустријских предузећа а исто тако и пробна општа или делимична мобилизација: саобраћаја, индустрије, пољопривреде, радне снаге. Трошкове око овакве мобилизације сноси држава.

Ко се не одазове или се противи извршењу пописа или наређене опште или делимичне мобилизације, казниће се казном, предвиђеном у § 44. војног кривичног законика.

Члан 22.

Сваки проналазак користан по Земаљску Одбрану има се понудити на откуп прво држави. Оцену проналаска врши и висину откупнине одређује и предлаже стручна комисија. Чланове стручне комисије одређује Претседник Савета Земаљске Одбране по предлогу Инспектора Земаљске Одбране. Одлуку за откуп, односно за слободно располагање проналаском, доноси Претседник Министарског Савета по саслушању Савета Земаљске Одбране.

Ако проналазач не би пристао на висину откупнине, Савет Земаљске Одбране може да одобри или да забрани, ако је то у интересу Земаљске Одбране, да се дотични проналазак износи на јавност, или прода којој страни држави.

Ако проналазач пре понуде или пре одлуке за откуп, или и после откупа, или после забране, буде изнео на јавност план (нацрт) свога проналаска, или га прода којој страни држави, казниће се казном, одређеном у § 44. војног кривичног законика. Овако исто казниће се проналазач и у случају, ако свој проналазак прода или уступи коме другом лицу, нашем или страном поданику, ради изношења на јавност или ради продаје којој страни држави.

Члан 23.

Ко у приправном, мобилном и ратном стању ма у којим заводима или предузећима, државним и осталим одређеним за Земаљску Одбрану

ступи у штрајк или приправља штрајк или друге наговара или речима, претњом или иначе потстрекава на штрајк, као и она лица која саботажом или пасивном резистенцијом ометају правилан ток поверене им службе или рада, казниће се казном, одређеном у трећем одељку § 115. кривичног законика.

Члан 24.

За поступање због кривичних дела, предвиђених овим Законом, противу учинилаца дела — грађанских лица — надлежни су:

1) Грађански судови, ако су ова дела учињена у време мира; и

2) Војни судови, ако су ова дела учињена у приправном, мобилном или ратном стању, и то:

а) Војни суд за официре ако су учиниоци дела државни чиновници; и

б) Дивизиски војни судови за све остале учиниоце дела који нису државни чиновници.

Члан 25.

Ближе одредбе за примену и извршење одредаба овог Закона прописане се Уредбом о Инспекцији Земаљске Одбране и правилницима, које су дужни издати ресорни Министри према члану 11. овог Закона а у сагласности са Пертседником Министарског Савета.

Члан 26.

Уредба о Савету Земаљске Одбране ФТБр. 2834 од 25. јануара 1923. године престаје важити са даном ступања на снагу овог Закона.

Члан 27.

Овај Закон ступа у живот и добија обавезну снагу кад се обнародује у „Службеним Новинама“.

Препоручујемо Нашем Министру Војске и Морнарице да овај Закон обнародује и о његовом се извршењу стара, свима Нашим Министрима и потчињеним властима да по њему поступају, а свима и свакоме да му се поковају.

ЂБр. 16830.

14. јула 1930. год.

Београд.

Александар, с. р.

Министар Војске и Морнарице,
Почасни Ађутант Њ. В. Краља,
Армиски Генерал,
Стев. С. Хаџић, с. р.

Видео и ставио Државни Печат,
Чувар Државног Печата,
Министар Правде,
Др. М. Сршкић, с. р.

Претседник Министарског Савета и
Министар Унутрашњих Послова,
Почасни Ађутант Њ. В. Краља,
Дивизиски Генерал,
П. Живковић, с. р.

Стев. С. Хаџић
35576

5

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. ЛУТРО И ВЕЧЕ
Јун Фосе
Београд: Трећи Трг; Сребрно дрво, 2024.
2. ЈА САМ МАЧАК
Нацуме Сосеки
Београд: Танеси, 2024.
3. БЕЛЕШКЕ О ЕГЗЕКУЦИЈИ
Дања Кукафка
Београд: Вулкан издаваштво, 2024.
4. БИЛИ САМЕРС
Стивен Кинг
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.
5. ЛЕТ ИЗНАД КУКАВИЧЈЕГ ГНЕЗДА
Кен Кизи
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.
6. НА СИГУРНОМ МЕСТУ
Волас Стегнер
Београд: Вулкан издаваштво, 2023.
7. ХОТЕЛ БАЛКАН
Мирослава Куљкова
Нови Сад: Прометеј, 2024.
8. ПСИХА И ХРАНА:
ЗАШТО ЈЕДЕМО И КАДА НИСМО ГЛАДНИ?
Јасмина Кнежевић; Јелена Блануша
Нови Сад: Психополис институт, 2021.
9. ПЕТ ДЕБЕЛИХ ПЕСНИКА
Предраг Ђурић
Београд: Раштан, 2024.

10. ПИОНИРСКА ДОЛИНА
Златан Незировић
Београд: Ренде, 2024.
11. МОЈ БРАТ
Џамејка Кинкејд
Београд: Штрик, 2024.
12. ДА ЛИ ЈЕ МАЈКА МРТВА?
Вигдис Јорт
Београд: Штрик, 2024.
13. ПИТАЈТЕ МИЈЕЧКУ
Јевгенија Кузњецова
Београд: Трећи трг; Сребрно дрво, 2024.
14. ЉУДИ БЕЗ АДРЕСЕ
Зоран Грујић
Београд: Отворена књига, 2024.
15. ОБИЧАН ДОГАЂАЈ
Иван Гончаров
Београд: Отворена књига, 2024.
16. ЧУДЕСНЕ АВАНТУРЕ КАВАЛИЈЕРА & КЛЕЈА
Мајкл Шејбон
Београд: Плато издаваштво, 2024.
17. КРВ И СУЗЕ У СРЕДЊОЈ ШКОЛИ
Кети Акер
Београд: Лом, 2024.
18. ЧУВАР МОСТА
Смиља Петровић
Београд: Лом, 2024.

19. ПРИЧА О НОРТОНУ,
МАЧКУ КОЈИ ЈЕ ПУТОВАО У ПАРИЗ
Питер Гетерс
Београд: Хоплит, 2021.
20. ПЕЋИНСКИ ЗАОКРЕТ
Драган Проле
Београд: Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2024.
21. СВЕ ТЕ СИТНИЦЕ
Клер Киган
Београд: Геопоетика издаваштво, 2024.
22. ТУЖАН, УСАМЉЕН И ГОТОВ
Освалдо Соријано
Београд: Геопоетика издаваштво, 2024.
23. САРАЈЕВСКО ДРВО ЗА ОГРЕВ
Саид Хатиби
Београд: Геопоетика издаваштво, 2024.
24. БЕТИ БЛУ
Филип Цијан
Београд: Booka, 2024.
25. ОКАСАН: ДНЕВНИК ПУТОВАЊА ЈЕДНЕ МАЈКЕ
Мори Понсови
Београд: Блум издаваштво, 2024.
26. КАДА ОПЕТ БУДЕМ МАЛИ
Јануш Корчак
Београд: Службени гласник, 2024.
27. ДОСТАВА
Питер Менделсенд
Београд: Службени гласник, 2024.

28. КЛИТЕМНЕСТРА

Костанца Казати

Београд: Лагуна, 2023.

29. СВИ ТИ УСАМЉЕНИ ЉУДИ

Мајкл Гејл

Београд: Лагуна, 2024.

30. НУЛТИ КИЛОМЕТАР

Мод Анкауа

Београд: Лагуна, 2024.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО

1. Драгиша Васић: **ДЕВЕТСТО ТРЕЋА** / Београд: Лагуна, 2024.

Преузето са сајта:

https://laguna.rs/n6462_knjiga_devetsto_treca_laguna.html

Најупечатљивији опис и осврт на Мајски преврат.

Дело неопходно за боље разумевање прилика у Србији с почетка XX века.

То време, тако немирно и узбуркано, може се разумети, али тек после врло пажљиве студије догађаја у њему одиграних, такве која успева да разголити сву ону унутрашњу неистину и све привидне узроке њихове, откривајући генезу целог питања, свих доцнијих питања са правим узроком свега што је следовало...

Претрес ових значајних питања требало је већ давно да отпочне и право је чудо заиста што већ данас нисмо преплављени књигама после којих би сви они догађаји били много бољом и јаснијом светлошћу обасјани.

Интригантна историографска књига Драгише Васића *Деветсто трећа* приказује један од највећих потреса у српској историји. Иако је од тада прошло више од 120 година, Мајски преврат је догађај који је оставио огроман траг у националној историји. Данас се много тога зна, али је непроцењива вредност података и личних утисака о том 29. мају, о краљу Александру, краљици Драги, Апису, завереницима које Васић као савременик, даровит писац, хроничар, познавалац међународних односа и унутрашњих прилика износи. Својим

истанчаним осећајем за детаљ истакао је бројне чињенице које су другима промакле и описао узроке и поводе свргавања династије Обреновића.

„Драгиша Васић нам питко, с великим књижевним талентом као савременик и сведок, приповеда о преломном догађају којим је Србија направила раскид са државом личне власти. Начин на који су официри овај преврат извели ужаснуо је и српско грађанство и стране дворове.”

Небојша Јовановић

2. Мајкл Вуд: **ПРИЧА О КИНИ: ПОРТРЕТ ЈЕДНЕ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ И ЊЕНОГ НАРОДА** / Београд: Лагуна, 2023.

Преузето са сајта:

https://laguna.rs/n6440_knjiga_prica_o_kini_laguna.html

Историја Кине обједињена у јединственој књизи која пружа увид у прошлост ове светске суперсиле и иштује њен данашњи значај.

Мајкл Вуд је пропутовао Кину, најдуготрајнију државу на свету, уздуж и попреко како би испричао узбудљиву приповест пуну обрта, невероватне креативности и дубоке људскости која се протеже хиљадама година у прошлост. Узимајући у обзир нова, узбудљива археолошка открића, књига започиње од најранијих династија, зачетка кинеске државе и темеља кинеске културе из Конфучијевог времена. Вуд посебну пажњу поклања раздобљима и темама које историчари данас поново анализирају, као што су ренесанса за време династије Сунг и сјајна научна открића које је то доба изнедрило.

Аутор истражује сусрет са Западом, опијумске ратове, све оно што се догађало до средине двадесетог века да би пружио јасан и целовит приказ друштвених прилика у Кини након 1949. године. Уз разматрање кризе из 1989.

засноване на недавно разоткривеним поверљивим документима, Вуд приказује и друштвени поредак под управом председника Си Ђинпинга. Све те приповести испреплетане су са историјском позадином и пишчевим путописима. *Прича о Кини* је незаобилазно штиво о најинтригантнијој и најмоћнијој држави на данашњој светској позорници.

„Вуд је диван приповедач који дочарава ширу слику не губећи из вида појединости о обичним људима.”

Kirkus Reviews

„Аутор читаоцу пружа исцрпан увод у значајне теме и расправе о Кини.”

Adventures in Historyland

„Темељно истражен и динамично написан увод у богату ризницу кинеске историје и културе.”

Guardian

„Стручна, домишљата, и прелепо написана историја велике цивилизације.”

Tom Holland

3. Филип Ејдус: **МЕЋУНАРОДНА БЕЗБЕДНОСТ: ТЕОРИЈА, СЕКТОРИ И НИВОИ** / Београд: Факултет политичких наука; Универзитета CLIO, 2024.

Преузето са сајта:

https://clio.rs/proizvodi/agora/medjunarodna-bezbednost-teorije-sektori-i-nivoi_294531

Књига представља обимну и педантну компилацију постојеће литературе из области безбедносних студија и међународних односа уопште, комбиновану с оригиналним доприносима самог аутора и његовим настојањем да општу теорију, коју прати махом по најмодернијим радовима најистакнутијих аутора, обогати увидима и прилагођавањима који се односе на стање у држави и друштву у Србији и у региону који је окружује.

Живимо у доба када су међународни сукоби и кризе посредством глобалних медија и друштвених мрежа постали неизбежан део наше свакодневне тескобе. У мору информација и дезинформација није лако критички, али објективно, сагледати целину и разумети комплексне и често контрадикторне процесе светске политике. У свету пост-истине, граница између научне и кафанске теорије може лако нестати у оку лаичког посматрача. Уколико тражите мапу која ће вам помоћи да ову границу не само пронађете него и да је пређете и са лакоћом савладате научни фонд знања о најузбудљивим аспектима светске политике, *Међународна безбедност: теорије, сектори и нивои* је права књига за вас!

Књига представља обимну и педантну компилацију постојеће литературе из области безбедносних студија и међународних односа уопште, комбиновану с оригиналним доприносима самог аутора и његовим настојањем да општу теорију, коју прати махом по најмодернијим радовима најистакнутијих аутора, обогати увидима и прилагођавањима који се односе на стање у држави и друштву у Србији и у региону који је окружује. Аутор је показао огромну ерудицију и велико познавање савремене литературе – махом оне на енглеском језику – повезану са способношћу да прави синтезе и да читаоцу помогне да прође кроз прашуму разних потребних и непотребних

класификација, којима обилује савремена теорија међународних односа. У том погледу је Ејдусов текст штиво које се с уживањем чита и које је врло корисно за онога ко хоће да организује своје већ постојеће емпиријско знање и да се обавести о најновијим тенденцијама у развоју оних дисциплина које се баве питањима безбедности, нарочито науке о међународним односима.

Проф. Војин Димитријевић, из рецензије првог издања

4. Лаш Фр. Х. Свенсен: **ФИЛОЗОФИЈА ЛАЖИ** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2024.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1860/filozofija-lazi>

Ова књига је резултат опсежног истраживања о лагању у свакодневном животу.

Шта је лаж?

Да би се разумео до краја појам лажи, морају се анализирати појмови истине, истинитости, истиноликости, али и небулоза (*bullshit*). Лаш Свенсен такође истражује и етику лагања – зашто је лагање скоро увек морално погрешно, и како је лагање пријатељима посебно лоше, јер покреће питање поверења.

„Ми се, упорно, самозаваравамо, а истовремено сматрамо да је наша обавеза да будемо искрени према себи.” Од лагања других преко лагања себе, што би било третирање лажи у најблискијим односима, прелази се на лаж на нивоу друштва и место лажи у политичком животу. Након што се у овој студији резимирају најважнији филозофски доприноси разматрању улоге коју лаж може или треба да има у политици, при чему се расправља о мислиоцима попут Платона, Макијавелија, Хобса, Вебера, Хане Арент, поставља се питање зашто данашњи политички актери – са акцентом на државне лидере – лажу и у којој мери имају морално прихватљив разлог за то – од Платонове теорије о „племенитој лажи” до Доналда Трампа.

Свенсенов закључак је тај да, ако ту и тамо слажемо, сви смо већину времена поуздани. Веровање другима нас чини рањивим, ипак „насамариће вас с времена на време, но боље је повремено бити насамарен него провести живот у хроничном неповерењу према другима”.

Лаш Фр. Х. Свенсен, професор филозофије на Универзитету у Бергену и пројект менаџер у истраживачкој организацији Цивита, објавио је низ књига које су преведене на тридесет један језик. Најпознатије су *Филозофија досаде* (1999), бестселер преведен на петнаест језика, *Уметност* (2000), *Филозофија зла* (2001), *Човек, морал и гени – критика биологизма* (2001), *Шта је филозофија* (2003), *Истинито, добро и лепо – увод у филозофију* (2004, у коауторству са Симом Сетелеом), *Филозофија моде* (2004), *Филозофија страха* (2007), *Филозофија слободе* (2013), *Филозофија наде* (2023).

5. Питер Берк: **ГЛОБАЛНА ИСТОРИЈА НЕЗНАЊА** / Београд: Геопоетика издаваштво, 2024.

Преузето са сајта:

<https://www.geopoetika.com/o-knjizi/1858/globalna-istorija-neznanja>

Богата, широка историја незнања у свим облицима, од антике до данас, коју је аутор посветио „учитељима и учитељицама овог света, херојима и хероинама свакодневног труда да се излечи незнање”.

Кроз историју, свако доба је о себи мислило да поседује више знања од претходног. Ренесансни хуманисти су на средњи век гледали као на еру таме, просветитељски мислиоци су покушавали да помету сујеверје разумом, модерна држава благостања је настојала да убије *гиганта* незнања, а у данашњем хиперповезаном свету наизглед неограничене информације лако су нам доступне. Али шта је са знањем изгубљеним током векова? Да ли смо заиста мање неуки од наших предака?

У овој изузетно оригиналној књизи Питер Берк истражује дугу историју незнања човечанства о религији и науци, рату и политици, бизнису и катастрофама и открива изузетне приче о многим облицима незнања – истинског или лажног, свесног и несвесног – од политичара који су прекројили европске границе 1919. до политике узбуђивања и порицања климатских промена. Резултат је живо истраживање људског знања кроз векове и важност препознавања његових граница.

Питер Берк (1937) британски је историчар, професор емеритус културне историје на Кембричком универзитету и доживотни истакнути члан Колеџа Емануел. Аутор је великог броја важних књига, преведених на више од тридесет језика, међу којима су: *Уметност разговора*, *Друштвена историја знања I и II*, *Шта је историја знања?*, *Универзални човек: Историја културе од Леонарда да Винчија до Сузан Зонтаг...* На српски језик преведени су следећи наслови: *Друштвена историја медија: од Гутенберга до интернета*, *Основи културне историје*, *Историја и друштвена теорија*, *Француска историјска револуција*. *Школа Анала: 1929–1989*, *Глобална историја незнања*.

Године 1998. Питер Берк је добио Еразмову медаљу Европске академије, и почасни је доктор универзитета у Лунду, Копенхагену и Букурешту. Берк је познат као историчар не само раног новог века већ и као историчар који наглашава релевантност друштвене и културне историје за савремена питања.

„Ова Беркова књига декларација је љубави према образовању, коју би требало да прочита свако коме је стало да сагледа однос између варљивог популизма и одсуства знања.”

Stefan Bauer, *History Today*

„Берк пише на занимљив начин о преоптерећењу информацијама... Његова ризница прича и озбиљан хумор чине ово дело неодољивим и чак забавним штивом.”

Džonatan Self, *Country Life*

„Богата, фасцинантна књига зачуђујућег опсега. Берк утискује потребу за страхопоштовањем и понизношћу спрам тога колико човечанство не зна или одбија да зна и како се овај проблем премешта и појављује кроз епохе.”

Linzi Makgoj

„Глобална историја незнања истражује безброј начина на које *не-знање* утиче на наш живот, понекад добро, понекад лоше.”

Majkl Dirda, *Washington Post*

6. Никос Казанцакис: **ГРК ЗОРБА: ЖИВОТ И НАРАВ АЛЕКСИСА ЗОРБЕ**
/ Београд: Дерета, 2024.

Преузето са сајта:

<https://dereta.rs/p/10264/Grk-Zorba-zivot-i-narav-Aleksisa-Zorbe>

Постоје књижевни јунаци већи од живота, они које чак ни корице књиге и пишчево беспрекорно умеће не могу потпуно да обухвате и обуздају. Такав је сигурно Зорба, епонимни јунак Казанцакисовог ремек-дела, човек невероватне енергије који данас стоји раме уз раме с књижевним ликовима попут Санча Пансе и Фалстафа.

Зорба је наизглед обичан човек, рудар пун живота, непредвидљив, ћудљив и на тренутке застрашујућ – она животна енергија пред којом се наше предоцбе о свету понекад руше као распукла брана пред незаустављивом бујицом. Он се не плаши чак ни Бога, јер верује да га добро познаје; убеђен је да личи на њега, баш као што личи на читав људски род, кад би овај имао једно лице. Плаши се једино жена и од њих зазире, али добро зна да без њих нити свет нити он сам не постоји.

Код Зорбе је живот сукоб и олуја, у греху трага за врлином, али све то га не спутава да у том вртлогу тражи свој мир и дубоко промишља устројства

природе. Док се свет распада, право је време да се ужива у његовим лепотама, и то не са задршком, већ свеукупним потенцијалом једног духа.

Пред вама се налази не само један од најзначајнијих модерних романа, који је већ сада уврштен у Западни књижевни канон, већ и први превод на српски језик, рекли бисмо, подвиг Владимира Бошковића, који нам напосред отвара све његове слојеве и неупитну лепоту којом је мајстор Казанцаки освојио читалачку публику широм света.

„Подстицајни излет у сунчанија подручја људског духа... Безвремено дело попут *Јужног ветра*, *Кандида* или *Одисеје*.”

The New York Times

„Зорба чини да већина јунака савремене фантастике делују као диспептични духови. Он је еврмен са грчким нагласком.”

Time

„Свака страница обилује идејама и сликама које имају јасан и концентрован, вибрантан поетски квалитет.”

The New Yorker

7. Тошиказу Кавагучи : **ДОК СЕ КАФА НЕ ОХЛАДИ** / Београд: Вулкан издаваштво, 2024.

Преузето са сајта:

<https://www.vulkani.rs/beletristika/4240-dok-se-kafa-ne-ohladi>

Сточиић, кафа и одлука. То је све што је потребно да бисмо били срећни.

У Јапану, већ више од сто година, постоји један сасвим посебан кафић, и за њега се везује на хиљаду легенди. Прича се да, кад једном уђете у њега, никада не изађете исти. Прича се да, док пијете кафу, можете поново да проживите тренутак из сопственог живота – онај када сте донели погрешну

одлуку, када сте изговорили реч која боље да је остала неизречена, када сте неке допустили да напусти ваш живот, а није морало да буде тако. Прича се да је довољно да урадите само једну ствар и све промените.

Међутим, постоје правила којих се морате придржавати:

1. Налазите се у посебном кафићу. Ту је један једини сточић и чека само на вас.
2. Седите и сачекајте да вам послуже кафу.
3. Будите спремни да поново проживите један догађај из живота.
4. Док то радите, не заборавите да испијате кафу у малим гутљајима.
5. Не заборавите главно правило: никако немојте да дозволите да се кафа охлади.

8. Ричард Озман: **КО УМРЕ ПОСЛЕДЊИ** / Београд: Вулкан издаваштво, 2024.

Преузето са сајта:

<https://www.vulkani.rs/beletristika/5276-ko-umire-poslednji>

Клуб убистава четвртком добио је шокантне вести. Шармантна екипа пензионера уживала је у божићним празницима када је сазнала да је њихов стари пријатељ који се бавио антиквитетима убијен, усред ноћи и под необичним околностима, а загонетни пакет који је чувао нестао је без трага.

Наравно, Елизабет, Џојс, Рон и Ибрахим неће дозволити да тај злочин прође некажњено, и зато крећу у акцију, која ће их одвести до сусрета са фалсификаторима уметнина, интернет преварантима и дилерима дроге.

Клуб убистава четвртком суочен је са наизглед нерешивом загонетком и најопаснијим противником до сада, који вешто пркоси смрти. Време истиче,

невоља их упорно прати, а убица је све ближи. Да ли им је срећа најзад окренула леђа?

И ко ће бити последњи ђаво који ће умрети?

9. Николо Аманити: **ИНТИМНИ ЖИВОТ** / Београд: Вулкан издаваштво, 2024.

Преузето са сајта:

<https://www.vulkani.rs/beletristika/5244-intimni-zivot>

Страх престаје тамо где почиње истина.

Марија Кристина Палма живи наизглед савршеним животом. Има све што може да пожели: лепа је, богата, позната, удата је за премијера, свет се врти око ње. А онда на забави среће старог пријатеља свог покојног брата и добија компромитујући снимак који ће све променити.

Да ли човек треба више да се плаши сопственог погледа него погледа других људи? Колико далеко можемо да идемо у својој чежњи за припадањем и наклоношћу?

У овој дирљивој трагикомедији о савременом друштву препуном лицемерја, обмане и самообмане, Аманити се враћа бриткији, забавнији и романтичнији него икада и истражује скривене страхове и жеље једне жене, наводећи нас да размишљамо о збуњујућем свету у којем живимо.

10. Боб Мортимер: **КОМПЛЕКС САЦУМЕ** / Београд: Вулкан издаваштво, 2024.

Преузето са сајта:

<https://www.vulkani.rs/beletristika/5138-kompleks-sacume>

Бриљантно духовит роман најомиљенијег комичара у Енглеској: мистерија због које ћете умрети – од смеха!

Хајде да кренемо редом: Гари, наш протагониста, није баш потпуно не приметан, али је истина и да би ретко коме запао за око. Једне вечери одлази на пиво са својим (*јединим*) пријатељем Бренданом. Брендан га, међутим, оставља на пола кригле пива; у том тренутку предивна бринета прилази Гарију (*чудно!*) и почиње да флертује са њим (*још чудније!*), а онда, чим се он окрене... и она нестане. Оставља за собом само књигу, неки блесави бестселер са ужасним корицама, који ових дана сви – апсолутно сви – изгледа имају у торби.

Када Гари сутрадан чује да је његов пријатељ нестао, схвата да се, ипак, дешава нешто помало чудно. Какве везе са тим има загонетна девојка из паба? И шта се стварно десило са Бренданом? Тешко је рећи: Гари је веома лош детектив, са веверицама и старим дамама као помагачима, а ако може нешто да упрска, упрскаће. Увек.

И тако започиње његова потрага, преко стамбених комплекса и продавница пита у јужном Лондону, која ће напokon донети мало љубави и узбуђења у његов иначе сиви и неизузетни живот...

6

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ
УПРАВЕ ЗА СЕПТЕМБАР 2025. ГОДИНЕ**

- 1. ОСЕЋАТИ СЕ ОК: ТЕХНИКЕ ТРАНСАКЦИОНЕ АНАЛИЗЕ**
Ејми Бјорк Харис; Томас А. Харис
Нови Сад: Психополис институт, 2013.
- 2. ЗАМАЛЕК: РОМАН О КИСМЕТУ**
Дејан Тиаго Станковић
Београд: Лагуна, 2020.
- 3. ЈА САМ МАЧАК**
Сосеки Нацуме
Београд: Танеси, 2024.
- 4. СРЦЕ ТАМЕ**
Џозеф Конрад
Београд: Лагуна, 2022.
- 5. ЖЕЋ: РОМАН О ХАРИЈУ ХУЛЕУ**
Јо Несбе
Београд: Лагуна, 2017.
- 6. КОРЕНИ**
Добрица Ћосић
Београд: Завод за уџбенике, 2016.
- 7. ЖИВОТ ПРЕ ЧОВЕКА**
Маргарет Атвуд
Београд: Лагуна, 2021.
- 8. ОСЛИКАН ВЕО: РОМАТИЧНА ПСИХОЛОШКА ОДИСЕЈА**
Вилијем Самерсет Мом
Београд: Дерета, 2021.
- 9. СЛАТКА ОСВЕТА Д.О.О.**
Јунас Јунасон
Београд: Лагуна, 2023.
- 10. КАДА ТЕЛО КАЖЕ НЕ: ЦЕНА СКРИВЕНОГ СТРЕСА**
Габор Мате
Београд: Контраст издаваштво, 2021.

РЕДАКЦИЈА

Главни и одговорни уредник: Јелена Катана, начелник Одељења
jelena.katana@uzzpro.gov.rs

Сарадници: Смиљана Павков
Иван Комаров
Лепосава Милановић
Гордан Горуновић
Дејан Станојловић
Радмила Тубин Михајловић
Оливера Кнежевић
Светлана Вулић Стојсављевић

Лектура: Јелена Васиљевић
Коректура: Иван Комаров

Компјутерска обрада:
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове
Техничка подршка:
Радинка Мићовић

ШТАМПА:
УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
Београд, Немањина 22–26